

บทที่ ๑

บทนำ



ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้ มนุษชาติกำลังเผชิญปัญหาอันใหญ่หลวง ๓ ประการ คือ ประการแรก ประชากรทั่วโลกทวีจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ประการที่ ๒ ความรู้บางอย่างล้าสมัยเร็ว ในขณะที่วิทยาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก้าวหน้าขึ้นอย่างรวดเร็ว และ ประการสุดท้าย ประเทศต่าง ๆ ใ้รับเสรีภาพทางการเมืองมากขึ้น (วิลเบอร์ เธรมม์ และ คนอื่น ๆ ๒๕๑๘:๑.) มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยม เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม อย่างกว้างขวาง ทุกคนจึงต้องพยายามศึกษาหาความรู้ เพื่อปรับตัวเองให้มีชีวิตอยู่ได้ในสังคม อย่างมีความสุข ตามฐานะ (อู๋ม เหย็กวี่งศ์ ๒๕๒๓ :๑๐) นอกจากนั้น จากการวิจัยทางจิตวิทยา ยังได้พบ ว่ามนุษย์ไม่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง (Unfinished Being) จึงต้องมีการเรียนรู้เพื่อสนองความต้องการของตัวเองอยู่ตลอดเวลา (จรุง ผาสุวรรณ์ ๒๕๒๒ : ๕๕) นักการศึกษา ในปัจจุบันจึงได้เน้นกระบวนการทางการศึกษาว่า เป็นกระบวนการในการเป็นมนุษย์ และจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ เรียกว่า " การศึกษาตลอดชีวิต " ซึ่งสอดคล้องกับอุดมการณ์ของรัฐตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๕ (๒๕๒๕ - ๒๕๒๙) ที่เน้นว่าจะใช้การศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานและเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเร่งรัดพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ให้เป็นกระบวนการ " การศึกษาตลอดชีวิต " โดยเน้นที่การศึกษานอกโรงเรียนเป็นพิเศษ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กองแผนงาน ๒๕๒๓)

การศึกษาตลอดชีวิต ถือว่าเป็นภารกิจอย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่จะต้องศึกษาหาความรู้ ควบตนเอง ทั้งนี้เพื่อที่จะปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับความรู้ความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่

อิทธิพลต่อชีวิตและการทำงาน และเพื่อที่จะได้สามารถดำเนินชีวิต และดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข (บรรจง ชูสกุลชาติ ๒๕๒๒ : ๑๐)

การศึกษานอกโรงเรียน หมายถึงประสบการณ์การ เรียนรู้ทั้งหลายที่อยู่นอกรั้วโรงเรียนปกติ เช่นการเรียนรู้อาจ พ่อ แม่ จากเพื่อน ๆ จากประสบการณ์ จากสื่อมวลชน จากโรงเรียนผู้ใหญ่ และจากหน่วยงานการต่าง ๆ เป็นต้น (ทิพวดี ไชยขยงศ ๒๕๒๑ : ๑๔ - ๑๕)

ระบบการศึกษาส่วนมากมุ่งให้ประชาชนได้มีโอกาสในกรณีใดเข้าศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน แต่ตามความเป็นจริงแล้ว ความเสมอภาคทางการศึกษาจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนอย่างเดียว เนื่องจากข้อจำกัดในด้านงบประมาณ สถานที่ เวลา บุคลากร และปัญหาอื่น ๆ

จากการสำรวจสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่อาศัยอยู่ในชนบทพบว่า ส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาในการดำรงชีวิต ทางด้านประกอบอาชีพ ปัจจุบันพื้นฐานในการดำรงชีวิต สุขภาพอนามัย ความมั่นคงและความปลอดภัยในทรัพย์สิน ปัญหาเหล่านี้สืบเนื่องมาจากการขาดโอกาสที่จะศึกษาหาความรู้ ขาดข้อมูลและข่าวสารที่เป็นประโยชน์ และขาดโอกาสที่จะฝึกฝนอาชีพ และทักษะที่จะนำมาปรับปรุงชีวิตและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา จึงได้จัดทำโครงการ การศึกษาผู้ใหญ่ขึ้น เป็นโครงการหลัก ๓ โครงการ ได้แก่

- ๑. โครงการให้ความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ได้แก่โครงการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบเบ็ดเสร็จ โครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ ๓ - ๔
- ๒. โครงการแก้ไขข่าวสารและข้อมูลที่จำเป็นประโยชน์ ซึ่งได้แก่ โครงการ - ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน โครงการวิทยุกระจายเสียง หอสมุด และการบริการของหน่วยโสตทัศนศึกษาต่าง ๆ

๓. โครงการการฝึกทักษะ เพื่อเพิ่มพูนรายได้ และปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งได้แก่ โครงการกุดมสนใจ โครงการฝึกอาชีพของโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ โรงเรียนผู้ใหญ่เคลื่อนที่ และโรงเรียนศึกษาอาชีพประจำที่ เป็นต้น (กรมสามัญศึกษา กองการศึกษาผู้ใหญ่ ๒๕๒๐ : ๒)

แต่ถึงแม้ว่า กรมสามัญศึกษา ได้จัดการศึกษาตามโครงการดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่ยังไม่สามารถสนองความต้องการของประชาชนที่ยังขาดโอกาสในการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนที่อยู่ในชนบทซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากถึงร้อยละ ๘๐ ของประชากรทั้งประเทศ

จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี ๒๕๒๒ ปรากฏว่า ประชากรมีเครื่องรับวิทยุร้อยละ ๓๑.๘ ของครัวเรือนทั้งหมด ในขณะที่ร้อยละ ๑๐.๘ ของครัวเรือนทั้งหมด มีเครื่องรับโทรทัศน์ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน กองปฏิบัติการ ๒๕๒๓ : ๓) ปัจจุบันนี้ เครื่องรับวิทยุแบบทรานซิสเตอร์ กำลังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ราคาไม่แพง และสามารถรับฟังได้ในที่ที่ไม่มีไฟฟ้า สามารถส่งข่าวสารไปได้อย่างรวดเร็ว แม้ว่าจะอยู่ในถิ่นทุรกันดาร นอกจากนั้นยังถูกกว่าสื่อมวลชนอย่างอื่น ๆ

กรมสามัญศึกษา จึงได้จัดทำโครงการให้การศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ขึ้นเมื่อปี ๒๕๑๘ และได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นอย่างดี ซึ่งรัฐบาลได้มีนโยบายที่จะนำเอาวิทยุมาใช้ในการศึกษานอกโรงเรียน และคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการให้กรมสามัญศึกษา และ กรมประชาสัมพันธ์ ร่วมกันปฏิบัติเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๘ (คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๑๓๓ แฉลงนโยบาย ๒๕๑๘ : ข้อ ๒) แต่เนื่องจากการเรียนการสอนทางวิทยุของหลักสูตรการศึกษานอกระบบนั้น แตกต่างจากวิทยุศึกษาเดิมคือ มีการจัดทำแบบเรียนประกอบการเรียนแล้วส่งไปให้ครูเรียน มีการเตรียมครูประจำกลุ่มผู้เรียน นอกจากนั้นยังมีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างผู้จัดกับผู้เรียน จึงได้พิจารณานำเอาระบบไปรษณีย์เข้ามาใช้ควบคู่กับวิทยุด้วย จึงเรียก การจัดการศึกษาดังนี้ว่า " การศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ " (ว.ปณ.) (กรมการศึกษานอกโรงเรียน กองปฏิบัติการ ๒๕๒๔ : ๒ - ๓)

ซึ่งมีลักษณะการดำเนินงานแตกต่างจากวิทยุศึกษา ทั้งด้านการผลิต การควบคุม กระบวนการในการเรียนการสอน และการนิเทศติดตาม ผล ประเมินผล จึงต้องใช้เวลาในการเตรียมการและวางแผน แล้วจึงเปิดทำการสอนเป็นโครงการทดลองครั้งแรกในปี ๒๕๒๐ ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุดรราชธานี และในการเปิดสอนทดลองนี้ได้เปิดทำการสอนเฉพาะหลักสูตรกลุ่มสนใจทางวิทยุและไปรษณีย์ เท่านั้น

ปี ๒๕๒๑ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ จังหวัดลำปาง และ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้ จังหวัดสงขลา ก็ได้เปิดทำการสอนทางวิทยุและไปรษณีย์หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ ๓ - ๔

ปี ๒๕๒๒ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง จังหวัดราชบุรี ได้เปิดทำการสอนทางวิทยุและไปรษณีย์หลักสูตรกลุ่มสนใจ

นอกจากนั้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ทั้ง ๔ ศูนย์ ได้พัฒนาการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ทั้งด้านรูปแบบ รายการ คู่มือ แบบเรียน และวิธีการต่าง ๆ ให้เหมาะสม และยังได้ขยายเป้าหมายออกไปสู่ประชากรกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น และเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๒๒ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียนขึ้น จึงได้โอนงานการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ ไปขึ้นกับ กองปฏิบัติการ กรมการศึกษานอกโรงเรียนตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา - (กรมการศึกษานอกโรงเรียน กองปฏิบัติการ ๒๕๒๔ : ๒) โดยมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ทั้ง ๔ ศูนย์ เป็นศูนย์ดำเนินการซึ่งถือเสมือนเป็นโรงเรียนทางอากาศของกรมการศึกษานอกโรงเรียนอันได้แก่

- ๑. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ "ศ.อ.ศ.อ." (ศนอ.) ตั้งอยู่ที่จังหวัดอุดรราชธานี รับผิดชอบดำเนินการในเขต ๑๖ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ๒. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ (ศนน.) ตั้งอยู่ที่จังหวัดลำปาง รับผิดชอบดำเนินการในเขตภาคเหนือ

๓. ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคใต้ (ศกต.) ตั้งอยู่ที่จังหวัดสงขลา รับผิดชอบ
ดำเนินการในเขตภาคใต้

๔. ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคกลาง (ศกค.) ตั้งอยู่ที่จังหวัดราชบุรี รับผิดชอบ
ดำเนินการในเขตภาคกลาง และภาคตะวันออก

ทั้งนี้ มีหน่วยงานการศึกษาออกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ กองปฏิบัติการ -
กรมการศึกษาออกโรงเรียน เน้นหน่วยงานในสวนกลาง ช่วยประสานงานในเรื่อง งบประมาณ
การวางแผน นโยบาย งานด้านวิชาการ ตลอดจนการประสานงานในด้านต่าง ๆ ด้วย
วัตถุประสงค์ของโครงการ การศึกษาออกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์

การจัดการศึกษาออกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ เพื่อให้โอกาสทางการศึกษาแก่
ประชาชนผู้ยากไร้ และอยู่ในชนบททางไกล ได้มีโอกาสรับการศึกษาในระดับ ๓ - ๔ (ป.๒ -
ม.๓) และได้รับความรู้เกี่ยวกับทักษะวิชาชีพต่าง ๆ โดยได้ยึดหลักและแนวทางของหลัก
สูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เมคเคลร์จ พ.ศ. ๒๔๖๒ และให้สอดคล้อง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับ
แผนการศึกษาชาติ ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ผู้ใหญ่เรียนได้มีความรู้ความสามารถและรู้หลักการครอง
ชีพแล้ว ยังมุ่งสร้างความมีวินัย ความเป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรม สามารถคิดเป็นทำเป็น และ
นำความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับนั้นไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีเหตุผล โดยเฉพาะสม
กับสภาพของคน ตลอดจนสามารถทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ (โกวิท วรพิพัฒน์
ไทยรัฐ ๒๔๖๒ : ๓) โดยกรมการศึกษาออกโรงเรียนได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

๑. เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งเมืองดี และความสามัคคีในชาติ
๒. เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นใ้ในการปกครองประเทศ ตามระบอบประ
ชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยมีความเคารพยึดมั่นเทิดทูนในชาติ ศาสนา
และ พระมหากษัตริย์
๓. เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนที่อยู่นอก
ระบบโรงเรียน

- ๔. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีพของประชาชนและนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพให้เพิ่มผลผลิตเพิ่มขึ้น
- ๕. เพื่อจัดการไม่รบกวนหนังสือ และ ยกระดัมการศึกษาของประชาชน

หลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์

๑. หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน เทาชั้นประถมศึกษา ๔ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติปี ๒๕๒๑ วิชาเวลาเรียนอย่างน้อย ๖ เดือน มีความมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เรียนอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น และสามารถนำเอาความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ แกไขความเชื่อถือ และวิธีดำเนินชีวิตอันเป็นอุปสรรคต่อการกินดี อยู่ดี ซึ่งเป็นการช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของชนบท ให้การศึกษาแก่ประชาชนในชนบท และเป็น การเตรียมชาวชนบทให้พร้อมที่จะพัฒนาในคานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนนั้นจะมุ่งให้ผู้เรียน รู้ถึงสภาพของปัญหาในท้องถิ่นด้วยตนเอง และหาทางแก้ปัญหาในท้องถิ่นด้วยตนเอง หรือกลุ่มของตนเอง โดยเน้นถึงความต้องการของแต่ละท้องถิ่นเป็นหลัก มีการฝึกทักษะในการอ่าน การเขียน การคิดเลขเป็น สำหรับ เนื้อหาของบทเรียนนี้ นำมาเรียนมาสอนนั้น จะได้มาจากการสำรวจสภาพปัญหาของท้องถิ่น ซึ่งแต่ละท้องถิ่นจะแตกต่างกัน แล้วแต่สภาพความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม ประเพณี และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

๒. หลักสูตรกลุ่มสนใจทางวิทยุและไปรษณีย์ ประกอบด้วยเนื้อหาซึ่งได้วิเคราะห์จากการสำรวจสภาพและความต้องการของผู้เรียนในแต่ละภูมิภาค ตามหมวดวิชาหลัก ๔ หมวดคือ

- ๒.๑ วิชาชีพได้แก่ เกษตร อุตสาหกรรม ธุรกิจ เป็นต้น
- ๒.๒ สังคมศึกษาได้แก่ กฎหมาย การปกครอง เศรษฐกิจ สหกรณ์ เป็นต้น
- ๒.๓ ศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีพื้นบ้าน เกม กีฬา และดนตรี
- ๒.๔ สุขศึกษา ได้แก่ ประชากรศึกษา อนามัย และการวางแผนครอบครัว

ทั้ง ๔ หมวดวิชานี้ จะจัดให้ตรงตามสภาพของปัญหา ความต้องการ และความสนใจของแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ส่วนมากกำหนดเวลาในการเรียนไว้ประมาณ ๓๐ ชั่วโมง

๓. หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษาแบบเบ็ดเสร็จระดับ ๓ เทวชนประจำปี ๒ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติปี ๒๕๒๑ ระยะเวลาเรียนอย่างน้อย ๑ ปี ๒ เดือน ผู้เรียนต้องมีความรู้เดิม จบชั้นประถมศึกษา ๔ หรือการศึกษามัธยมศึกษาแบบเบ็ดเสร็จชั้นพื้นฐาน และต้องเรียนวิชาบังคับ ๑๕ หน่วยกิต วิชาเลือกอย่างน้อย ๑๑ หน่วยกิต รวมอย่างน้อย ๓๐ หน่วยกิต ตามรายวิชา เรียนในหลักสูตรดังนี้

หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษาแบบเบ็ดเสร็จระดับ ๓

ข้อ	วิชาบังคับ	หน่วย กิต	ข้อ	วิชาเลือก	หน่วย กิต
๑.	ภาษาไทย ๑	๒	๑.	คณิตศาสตร์ ๑	๓
๒.	ภาษาไทย ๒	๒	๒.	คณิตศาสตร์ ๒	๓
๓.	สร้างเสริม ๑ ๑	๓	๓.	คณิตศาสตร์ ๓	๒
๔.	สร้างเสริม ๑ ๒	๓	๔.	คณิตศาสตร์ ๔	๔
๕.	สร้างเสริม ๑ ๓	๓	๕.	คณิตศาสตร์ ๕	๔
๖.	สร้างเสริม ๑ ๔ (วิทยาศาสตร์)	๓	๖.	คณิตศาสตร์ ๖	๒
๗.	วิชาชีพ (เลือกได้)	๓	๗.	อังกฤษ ๑ - ๑๐ วิชาละ	๓
			๘.	ภาษาไทย ๒	๒
			๙.	ภาษาไทย ๑๑	๒
			๑๐.	วิทยาศาสตร์ ๑	๔
			๑๑.	วิทยาศาสตร์ ๒ - วิชาละ	๓
			๑๒.	วิชาชีพ (เลือกเพิ่ม)ไม่เกิน	๒
	รวม	๑๕		รวม	๓๕
	ผู้เรียนต้องเรียนจำนวน	๑๕		ผู้เรียนเลือกเรียนอย่างน้อย	๑๑

ผู้ที่จะจบหลักสูตรจะต้องเรียนวิชาบังคับ ๑๕ หน่วยกิต วิชาเลือกอย่างน้อย ๑๑ หน่วยกิต รวมเรียนทั้งหมดอย่างน้อย ๓๐ หน่วยกิต

๔. หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษาแบบเบ็ดเสร็จระดับ ๔ เทอมนั้นมีปีที่ ๓ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติปี ๒๕๒๑ ใช้เวลาเรียนอย่างน้อย ๑ ปี ๖ เดือน ผู้เรียนต้องมีความรู้เดิมจบชั้นประโยคประถมศึกษาตอนปลาย การศึกษามัธยมศึกษาแบบเบ็ดเสร็จระดับ ๓ หรือเทียบเท่า ต้องเรียนวิชาบังคับ ๒๓ หน่วยกิต และวิชาเลือกอย่างน้อย ๒๗ หน่วยกิต รวม ๕๐ หน่วยกิต

หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษาแบบเบ็ดเสร็จระดับ ๔

ข้อ	วิชาบังคับ	หน่วยกิต	ข้อ	วิชาเลือก	หน่วยกิต
๑.	ภาษาไทย ๓	๓	๑.	อังกฤษ ๑ - ๑๐ วิชาละ	๓
๒.	ภาษาไทย ๔	๒	๒.	คณิตศาสตร์ ๑	๓
๓.	ภาษาไทย ๕	๒	๓.	คณิตศาสตร์ ๒	๓
๔.	สร้างเสริม ๖ ๕	๕	๔.	คณิตศาสตร์ ๓	๒
๕.	สร้างเสริม ๖ ๖	๕	๕.	คณิตศาสตร์ ๔	๔
๖.	สร้างเสริม ๖ ๗	๕	๖.	คณิตศาสตร์ ๕	๔
๗.	วิชาชีพ (เลือกได้)	๓	๗.	คณิตศาสตร์ ๖	๖
			๘.	วิทยาศาสตร์ ๑	๔
			๙.	วิทยาศาสตร์ ๒	๓
			๑๐.	วิทยาศาสตร์ ๓	๓
			๑๑.	วิทยาศาสตร์ ๔	๓
			๑๒.	วิชาชีพ (เลือกเพิ่ม) ไม่เกิน	๑๒
	รวม	๒๓		รวม	๓๗
	ผู้เรียนต้องเรียนจำนวน	๒๓		ผู้เรียนเลือกเรียนอย่างน้อย	๒๗

ผู้ที่จะจบหลักสูตรจะต้องเรียนวิชาบังคับ ๒๓ หน่วยกิต วิชาเลือกอย่างน้อย ๒๗ หน่วยกิต รวมจะต้องเรียนทั้งหมดอย่างน้อย ๕๐ หน่วยกิต

วิธีการ เรียนการสอนทางวิทยุและไปรษณีย์ มีขั้นตอนดังนี้

๑. ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนกับศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาค หรือศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัด โดยผ่านครูประจำกลุ่ม หรือ หัวหน้าครูประจำกลุ่ม หรืออาสาสมัคร จะ
มาลงทะเบียนเรียนที่ศูนย์ ฯ ภาค หรือ ศูนย์ ฯ จังหวัดใด และจะต้องมีการชำระค่าลง
ทะเบียน ค่าหน่วยกิต และค่าภาคปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการศึกษาออกโรงเรียนทางวิทยุและ
ไปรษณีย์

๒. เมื่อผู้เรียนลงทะเบียนเรียนเรียบร้อยแล้ว ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาค จะ
จัดส่งคู่มือเรียน แบบเรียน แบบฝึกปฏิบัติ ตลอดจนตารางออกอากาศรายการวิทยุไปให้ผู้เรียน
โดยส่งผ่านศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ครูประจำกลุ่ม หรือหัวหน้าครูประจำกลุ่ม หรือ
ส่งถึงผู้เรียนโดยตรงทางไปรษณีย์ก็ได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจก่อนฟังราย
การวิทยุ และฝึกปฏิบัติเมื่อได้ฟังรายการวิทยุแล้ว

๓. เมื่อถึงกำหนดเวลาฟังรายการวิทยุตามตารางออกอากาศ ผู้เรียนจะ เปิดวิทยุ
รับฟังรายการวิทยุเอง โดยที่ผู้เรียนจะอยู่ที่ไหน ทำอะไร และฟังร่วมกับใครก็ได้ โดยไม่กั
หนดสถานที่และหยุดงานประจำเลย หลังจากนั้นผู้เรียนจะทำแบบฝึกหัดในแบบฝึกปฏิบัติ พยายาม
ไม่เข้าใจบทเรียน ก็สามารถศึกษาบททบทวนบทเรียน และรายละเอียดต่าง ๆ จากคู่มือเรียน
นอกจากนั้นยังสามารถสอบถามปัญหาไปยัง ศูนย์ ฯ ภาค โดยทางไปรษณีย์ก็ได้

๔. ผู้เรียนจะมีการพบกลุ่มผู้เรียนตามเวลาและสถานที่ ที่ตกลงกันไว้ตามความ
สะดวก ของผู้เรียนซึ่งตกลงกันเอง อาทิตย์ละ ๑ ครั้ง โดยมีครูประจำกลุ่มเป็นผู้คอยประสาน
งาน ใช้เวลาประมาณ ๓ - ๕ ชั่วโมง การพบกลุ่มนี้ ผู้เรียนจะได้นำปัญหา ของข้อใจ และ
ประเด็นต่าง ๆ จากรายการวิทยุและคู่มือเรียนมาอภิปรายกัน และถ้ายังมีเรื่อง ใดที่ผู้เรียน
ไม่สามารถแก้ไขได้ ก็รวบรวมปัญหา นั้นส่งไปยัง ศูนย์ ฯ ภาค ซึ่งศูนย์ ฯ ภาคก็จะตอบปัญหา
นั้นทางวิทยุ และ หรือ ทางไปรษณีย์ก็ได้แล้วแต่กรณีและความเหมาะสม

๕. ระหว่างการ เรียน ครูประจำกลุ่มจะเป็นผู้ประสานงานระหว่างกลุ่มผู้เรียนกับศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนภาค หรือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และเป็นผู้วัดผลการเรียน ระหว่างเรียน หรือ ระหว่างภาค ทั้งด้านความรู้ ความคิด และการนำไปใช้ ทางศูนย์ ฯ ภาค จะเป็นผู้วัดผลปลายภาคเรียนตามระเบียบการวัดผลการ เรียนแต่ละประเภท

๖. เมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรแล้ว ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค จะเป็นผู้ออกประกาศนียบัตร และ วุฒิบัตร ให้กับผู้จบการศึกษาในแต่ละประเภท

การประเมินผลการ เรียน

๑. หลักสูตรกลุ่มสนใจ วัดผลระหว่างเรียนอย่างน้อย ๒ ครั้ง และวัดผลความก้าวหน้าหลังจากเรียนจบวิชานั้น ๆ ไปแล้ว โดยวัดจากผลงานที่ปฏิบัติ และการสังเกตพฤติกรรม ของผู้เรียน

๒. หลักสูตร การศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน ใช้ "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการ เรียนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน

พ.ศ. ๒๕๑๖ "

๓. หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จระดับ ๓ - ๔ ใช้ " ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการ เรียนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จระดับ ๓ -

๔ พ.ศ. ๒๕๒๒ "

หลักการจัดการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์

การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ทางวิทยุและไปรษณีย์ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้ยึด หลักการ หรือ ปรัชญา " คิดเป็น " (กรมการศึกษานอกโรงเรียน กองปฏิบัติการ ๒๕๒๔ : ๕) โดยพยายามทำให้กิจกรรมทุกขั้นตอน สัมพันธ์กับการ " คิดเป็น " อันจะเป็นผลให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่คิดเป็น พร้อมกับได้รับความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ และ ทศมคติ ที่กว้างขวาง ซึ่งมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันมาก

ปรัชญาคิดเป็น " Khid Pen "

ความเป็นมาและแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาคิดเป็น " Khid Pen " สุนทร สุนันท์ชัย (Sunthorn Sunanchai ๑๙๘๒ : ๑๙๙-๑๙๙) ได้สรุปความเป็นมา หลักการ และ แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาดังกล่าวไว้ว่า ในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานนั้น ผู้วางแผนและนักการศึกษาผู้ใหญ่ ไทพยายามศึกษาคนว่า ปรัชญาการศึกษาและแนวคิดที่มีอยู่ เพื่อสร้างรูปแบบและแนวคิดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ หลักสูตร แบบเรียน คู่มือครู ตลอดจนอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งมุ่งส่งเสริมผู้ใหญ่เรียน เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และนำเอาความรู้ประสบการณ์ ที่ได้รับไปประยุกต์ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น และ ให้ได้รับความสุขตามอัธยาศัยของเขาเอง จึงทำให้เกิดปรัชญาคิดเป็นขึ้น

แนวคิดพื้นฐานของปรัชญา " คิดเป็น " ไทมาจากประสบการณ์ในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ ปรัชญาการศึกษาต่าง ๆ ที่มีอยู่ และที่สำคัญ ไทมีการพิจารณาถึงคานิยมต่าง ๆ ทาง - พุทธศาสนา เขาไปควย ซึ่งแนวคิด หรือความเชื่อพื้นฐานของปรัชญาคิดเป็นมีความเชื่อว่า

- ๑. มนุษย์ทุกคนต้องการความสุขตามอัธยาศัยของตัวเอง
- ๒. ความสุขของแต่ละคน เป็นเรื่องเฉพาะของตัวเอง ซึ่งขึ้นอยู่กับ พื้นฐาน ประสบการณ์ ความเชื่อ คานิยม และความสามารถเฉพาะตัวของเขา
- ๓. การแสวงหาความสุขของแต่ละคนนั้น ทุกคนจะต้องรู้จักปรับสภาพตัวของเขาเอง สิ่งแวดล้อม และ สังคมให้ผสมกลมกลืนกัน
- ๔. การให้การศึกษาและการพัฒนาคนต่าง ๆ ต้องส่งเสริมผู้ใหญ่เรียนสามารถใช้ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และ ประสบการณ์ ปรับตัวเอง หรือ สภาพแวดล้อม สังคมให้ผสมกลมกลืนกันเป็นอย่างดี

แนวความคิดดังกล่าวได้นำมาใช้ในการจัดโครงการการศึกษาคนนอกโรงเรียน และเป็น ที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า เป็นขบวนการของการคิดเป็น ซึ่งเชื่อว่าเป็นแนวทางที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความสุขตามอัธยาศัยของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

สำหรับความหมายของคำว่า "คิดเป็น" นั้น ก็คือการคิดอย่างรอบคอบ คิดอย่างมีเหตุ มีผล คิดหลาย ๆ ชั้น ก่อนที่จะตัดสินใจแก้ปัญหา และสามารถแก้ปัญหานั้นได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ นั่นหมายความว่า เขาสามารถเข้าถึงปัญหา รู้จักวิเคราะห์ปัญหา รู้จักหาวิธีการแก้ปัญหามีประสิทธิภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ความรู้ ความสามารถ ความรู้สึก รสนิยม และทรัพยากร
 ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสังคม ชุมชน ประเพณี การเมือง และ สถานการณ์
 ข้อมูลทางวิชาการ หรือความรู้เกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ เพื่อนำมาพิจารณา วิเคราะห์
 และหาวิธีการแก้ปัญหามีประสิทธิภาพ

ในการแก้ปัญหาหรือจะตัดสินใจนั้นจะต้องนำเอาข้อมูลทั้งสามด้านมาพิจารณา วิเคราะห์หาข้อยุติตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดประสงค์ของแต่ละคนต่อไป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปรัชญาหรือแนวคิดแนวการปฏิบัติที่จะนำไปใช้กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตัวเอง หรือสิ่งแวดล้อม สังคม หรือเปลี่ยนแปลงทั้งสองอย่างนั้น จะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อตัวเองทั้งทางอารมณ์ และร่างกาย หรือสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป โดยจะต้องพิจารณาถึง

เนื้อหาควรมุ่งที่ปัญหาที่แท้จริงของผู้เรียน

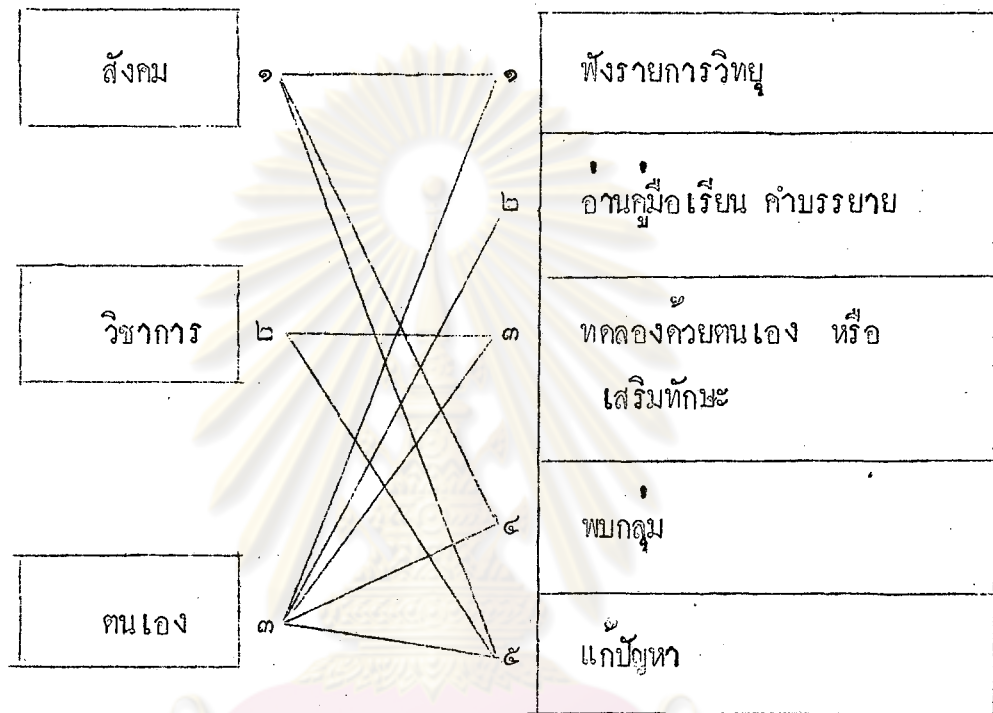
เนื้อหาควรเกี่ยวกับปัญหา หรือสภาพปัญหานั้น ๆ ตลอดทั้งใ้ข้อมูลข่าวสาร และแหล่งข้อมูลที่จะได้รับเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ เพื่อนำมาพิจารณาตัดสินใจ

บรรยากาศในการเรียนการสอนควรจัดให้เหมาะสมที่จะให้เกิดการแลกเปลี่ยน หรืออภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

การเรียนการสอนควร เน้นใหญ่เรียนมีส่วนร่วม เน้นประสบการณ์ของผู้เรียน และแก้ปัญหาของผู้เรียน และของชุมชน

บทบาทของครูควร เป็นผู้อำนวยความสะดวกและกระตุ้นผู้เรียนให้มีการแสดงออกและแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ วิธีการพิจารณาปัญหา ขบวนการแก้ปัญหาด้วยตัวเขาเอง

กิจกรรมการเรียนรู้ทางวิทยุและไปรษณีย์สัมพันธ์กับปรัชญา "คิดเป็น"



ปรัชญา "คิดเป็น"

ขั้นตอนการ เรียน

จากแผนภูมิข้างต้น

๑. ข้อมูลทางสังคม ใ้จากกิจกรรมฟังรายการวิทยุ ซึ่งเป็นสภาพปัญหา ใ้แก่กรณีตัวอย่าง หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ในสังคม หรือสภาพชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ยังใ้จากกิจกรรมพบกลุ่ม (พบผู้เรียนด้วยตนเองและครูประจำกลุ่ม) ใ้แก่ การอภิปรายปัญหา ข้อสังเกตจากกิจกรรมที่ใ้ผ่านมา การชี้แจงแนะนำวิธีการเพิ่มเติม การสาธิต ทดลอง การตั้งประเด็น คำถามปลายเปิด ความเห็นส่วนตัวและความเห็นของกลุ่ม รวมทั้งยังใ้จากกิจกรรมแก้ปัญหา ใ้แก่ประเด็นจากกิจกรรมที่ใ้ผ่านมา ประเด็นจากประสบการณ์หรือสถานการณ์ใหม่ และ คำถามปลายเปิด

๒. ข้อมูลทางวิชาการ ใ้จากกิจกรรมการอ่านคำบรรยาย หรือ คู่มือผู้เรียน และ เอกสารประกอบอันใดแก่ ข้อเท็จจริง หรือความรู้จากการบรรยายละเอียดจากหลักสูตร ซึ่ง จัดเป็นแบบเรียนสำเร็จรูป ทำแบบฝึกหัดเพื่อทดสอบความจำ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไป ใช้ การวิเคราะห์ และ การประเมินค่า

๓. ข้อมูลจากตัวเอง ใ้จากกิจกรรมฟังรายการวิทยุ อ่านคำบรรยาย ทดลองด้วย ตนเอง พบคุณ และการแก้ปัญหา หรือจากประสบการณ์เดิมของตนเอง

เมื่อใ้ข้อมูลทั้งสามดังกล่าวจำนวนมากพอแล้ว จึงตัดสินใจว่าจะปฏิบัติ หรือแก้ปัญหา ใดๆ ซึ่งจะเห็นใ้จากกิจกรรมการ เรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ มีความสัมพันธ์กับปรัชญา

" คิดเป็น " ทุกขั้นตอน

กิจกรรมที่ ๑ ฟังรายการวิทยุ

- รายการวิทยุ - กรณีตัวอย่าง
- เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม
- สภาพชีวิตประจำวัน
- แบบฝึกหัด - วิเคราะห์สภาพ
- วิเคราะห์ปัญหา
- วิเคราะห์สาเหตุ

กิจกรรมที่ ๒ อ่านคู่มือผู้เรียน คำบรรยาย และ เอกสารประกอบ

- บรรยายละเอียดจากหลักสูตร
- จัดเป็นแบบเรียนสำเร็จรูป
- แบบฝึกหัดเพื่อทดสอบความจำ ความรู้ ความเข้าใจ การนำ ไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า
- อ่านเพิ่มเติมจากตำรา และ เอกสารประกอบ

กิจกรรมที่ ๓ ปฏิบัติทดลองด้วยตนเอง

- ทดลองด้วยตนเองด้วยเครื่องมือที่หาง่าย
- สังเกตเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน
- กิจกรรมเสริมทักษะ
- คำแนะนำกิจกรรม
- แบบฝึกหัด
- แบบบันทึก

กิจกรรมที่ ๔ พบครูประจำกลุ่ม

- อภิปรายปัญหา ขอสังเกตจากกิจกรรมที่แล้วมา
- ชี้แจงแนะนำวิชาการเพิ่มเติม
- สำนึกทดลอง
- ตั้งประเด็น
- คำถามปลายเปิด
- ความเห็นส่วนตัว
- ความเห็นของกลุ่ม

กิจกรรมที่ ๕ การแก้ปัญหา

- ประเด็นจากกิจกรรมที่แล้วมา
- ประเด็นจากสภาพการณ์ หรือสภาพการณ์ใหม่
- คำถามปลายเปิด

การบริหารงาน

๑. ส่วนกลาง

๑.๑ คณะกรรมการอำนวยการการศึกษาของโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ ซึ่งมีอธิบดีกรมการศึกษาของโรงเรียนเป็นประธาน คณะกรรมการประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วย-

ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กรมประชาสัมพันธ์ กรมวิชาการ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานประมาณ กรมบัญชีกลาง กรป.กลาง เป็นต้น มีหน้าที่ประมวลความคิดเห็น และเสนอแนะการทำงาน การดำเนินงาน และการปฏิบัติงาน กำหนดนโยบายและเป้าหมาย ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กองปฏิบัติการซึ่งรับผิดชอบโดยตรง มีหน้าที่ประสานงานกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน หลักสูตรการอบรมครูประจำกลุ่ม และเจ้าหน้าที่ผู้ผลิตวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน ควบคุมมาตรฐาน คุณภาพ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน วางแผนการดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณ ติดตามผลและประเมินผล เพื่อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง

๒. ส่วนภูมิภาค

๒.๑ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค มีฐานะเป็นโรงเรียนทางวิทยุ และไปรษณีย์ ทำหน้าที่ดำเนินงานและประสานงาน เพื่อจัดการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ในภาคนั้น ๆ ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา งานวิทยุและไปรษณีย์ มีหน้าที่ควบคุมมาตรฐานการเรียนการสอน พัฒนาและปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์เช่น ภูมิอูเรียน รายการวิทยุ นิเทศตรวจเยี่ยมกลุ่มผู้เรียน ฝึกอบรมบุคลากร จัดทำตารางออกอากาศ ส่งวัสดุอุปกรณ์ไปยังผู้เรียน ลงทะเบียนผู้เรียน รวมทั้งประสานงานกับส่วนกลาง และ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในการดำเนินงานตามโครงการ

๒.๒ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด งานวิทยุและไปรษณีย์ มีหน้าที่กำกับดูแลผู้เรียนและสมัครครูประจำกลุ่ม ลงทะเบียนผู้เรียน นิเทศ ตรวจเยี่ยม ติดตามผลกลุ่มผู้เรียน และบริหารการดำเนินงานในจังหวัดให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

๒.๓ หัวหน้าครูประจำกลุ่ม มีหน้าที่ในเทศรวจเยี่ยม และติดตามผลการปฏิบัติ
งานของครูประจำกลุ่มในความรับผิดชอบของตน รับสมัครครูเรียน และดูแลการเรียนการสอน
ในกลุ่มผู้เรียนต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักการ หัวหน้าครูประจำกลุ่มนี้อาจจะเป็นผู้นำในชุมชน
ศึกษาธิการอำเภอ หรือเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดก็ได้

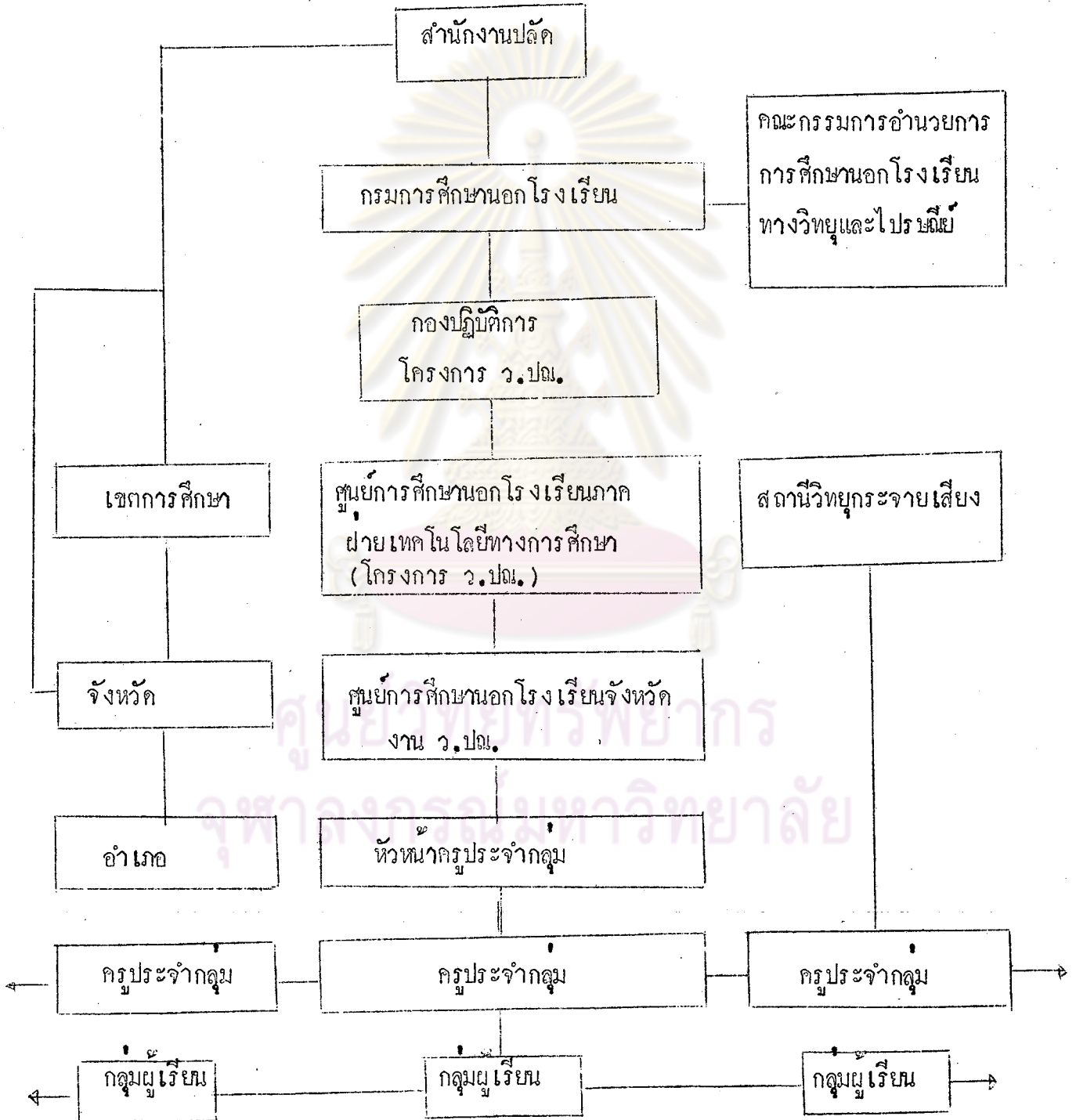
๒.๔ ครูประจำกลุ่ม รับสมัครครูเรียน ลงทะเบียนผู้เรียน จัดใหญ่เรียนพบกลุ่ม
สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ในวันทีกลุ่มสะดวก เพื่อพบทวนบทเรียน ตรวจแบบฝึกหัด และรวมอภิปราย
ปัญหา และประเด็นจากบทเรียน พร้อมทั้งรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อส่งไปยังศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนภาค นอกจากนี้ ครูประจำกลุ่มยังมีหน้าที่ออกเยี่ยม เยียนผู้เรียนเป็นครั้งคราว
เพื่อรวมแก้ปัญหาในการเรียน และให้กำลังใจแก่ผู้เรียนด้วย

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



แผนภูมิการบริหาร

(กรมการศึกษานอกโรงเรียน กองปฏิบัติการ ๒๕๒๔ : ๑๒)



งบประมาณ

ในช่วงทดลองโครงการ (๒๕๒๒ - ๒๕๒๔) งบประมาณของโครงการแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ

งบประมาณจากเงินกู้โครงการพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน ซึ่งใช้ในการซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือในห้องบันทึกเสียง และส่งเจ้าหน้าที่ไปศึกษาอบรม ศึกษานอกประเทศ

งบประมาณอีกประเภทหนึ่ง เป็นงบประมาณแผ่นดิน ใช้ในการดำเนินงานของโครงการในแต่ละปี ตามจำนวนที่ตามมาดังนี้

ปีงบประมาณ	จำนวนเงิน
๒๕๒๐	๑,๓๕๓,๓๓๐
๒๕๒๑	๒,๓๕๒,๐๐๐
๒๕๒๒	๓,๕๔๓,๐๘๐
๒๕๒๓	๘,๐๒๔,๓๖๐
๒๕๒๔	๘,๕๑๔,๓๖๒

ความสำคัญของปัญหา

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ จะเห็นได้ว่ารัฐบาลได้ใช้การศึกษาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ โดยได้เน้นและขยายการศึกษาออกโรงเรียนทุกรูปแบบออกไปยังชนบทและประชาชนผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา และทางหนึ่งที่รัฐบาลมองเห็นว่าจะขยายการศึกษาออกไปได้อย่างทั่วถึง ก็คือการศึกษาทางวิทยุกระจายเสียง จึงได้มอบนโยบายให้กระทรวงศึกษาธิการ ใช้วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อในการให้การศึกษาแก่ประชาชน และกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดโครงการการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ขึ้น ซึ่งลักษณะการเรียนการสอนของการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์นั้น จะต้องมีผ่านสื่อสำคัญ ๓ สื่อ คือ วิทยุ คุ่มือผู้เรียน และ การพบกลุ่ม

รายการวิทยุ ซึ่งเป็นหนึ่งในสามสื่อสำคัญดังกล่าวแล้ว จึงควรจะให้มีการติดตามผล ประเมินผล และพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข ทั้งรูปแบบ เนื้อหาของรายการ และเวลาที่เหมาะสมในการออกอากาศ ตลอดจน เพื่อให้การจัดรายการวิทยุสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง จึงต้องมีการสำรวจความต้องการ ความคิดเห็น และความสนใจของผู้เรียนที่มีต่อรายการวิทยุ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดรายการวิทยุให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อทราบความต้องการ ความสนใจ และความคิดเห็นของผู้เรียน ต่อรายการวิทยุเพื่อการศึกษาออกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ ของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศนอ.)

๒. เพื่อหาปริมาณ รูปแบบ และความยาวของรายการวิทยุเพื่อการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ที่เหมาะสม

๓. เพื่อทราบปัญหา อุปสรรค ของการผลิตรายการวิทยุเพื่อการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ดำเนินการอยู่

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากการจัดการศึกษาออกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ มีนโยบายเพื่อสนองความต้องการ และ เน้นการแก้ปัญหาของผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่นเป็นหลัก จึงทำให้การจัดการศึกษาในแต่ละภาค แต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน

ดังนั้น เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้เฉพาะในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามภาคภูมิศาสตร์การปกครองของไทย ชั้นประกอบด้วย ๑๗ จังหวัดได้แก่ นครราชสีมา ชัยภูมิ ขอนแก่น เลย - หนองคาย อุดรธานี สกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ยโสธร สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และ มุกดาหาร

ทั้งสิบเจ็ดจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือดังกล่าว อยู่ในความรับผิดชอบ ของ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศนอ.) ซึ่งตั้งอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีขอบเขตดังนี้

๑. จังหวัดที่จะทำการสำรวจได้แก่ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเฉพาะที่มี กลุ่มผู้เรียนที่เรียนทางวิทยุและไปรษณีย์กับ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศนอ.) ได้แก่ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ นครราชสีมา ร้อยเอ็ด และ มุกดาหาร (นครพนม) แยกตามหลักสูตรต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑ หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จระดับ ๓ เฉพาะผู้ที่ตั้งทะเบียนเรียน ในปีการศึกษา ๒๕๒๕ ในเขตจังหวัด อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด มุกดาหาร และนักเรียนออกกลุ่ม ในเขตจังหวัด อุบลราชธานี และ ศรีสะเกษ

๑.๒ หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบกลุ่มสนใจทางวิทยุและไปรษณีย์ เฉพาะผู้ที่ตั้ง ทะเบียนเรียนในปีการศึกษา ๒๕๒๕ ในเขตจังหวัด ศรีสะเกษ สุรินทร์ และ นครราชสีมา

๒. รายการวิทยุได้แก่รายการที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลิตเพื่อการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ในปีการศึกษา ๒๕๒๕ เท่านั้น

๓. ประชากร เป็นนักศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ ของ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา ๒๕๒๕ และ เจาหน้าที่ ว.ปณ. ของ ศนอ. ดังนี้

๓.๑ หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จระดับ ๓

๓.๒ หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบกลุ่มสนใจ

๓.๓ เจาหน้าที่ ว.ปณ. ของ ศนอ. ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตรายการวิทยุ

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ ใ้ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

๑. ศึกษาเอกสาร คู่มือ โครงการ และหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียน ทางวิทยุและไปรษณีย์
๒. ศึกษาเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์
๓. กำหนดกลุ่มประชากรที่จะทำการสุ่ม เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะทำการสำรวจ
๔. สร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อสำรวจความต้องการ ความสนใจ และ ความคิดเห็นของประชากร

๕. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์ และ สอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง โดย สัมภาษณ์ด้วยตัวเอง เจาหนาที่ ว.ปณ.ของ กชนอ. ศนจ. และ ครูประจำกลุ่ม

๖. นำข้อมูลที่ได มาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

๖.๑ ข้อมูลที่ไม่ใดแจกแจงน้ำหนักของคำตอบ ใช้การร้อยละ

๖.๒ ข้อมูลที่แจกแจงน้ำหนักของคำตอบ เป็นคาคะแนน ใช้ความถี่ เลขคณิต

ประโยชน์ที่จะได้รับ

๑. ได้ทราบถึงความต้องการ ความคิดเห็น และความสนใจของผู้เรียน เพื่อเป็น แนวทางในการผลิต และการจัดรายการวิทยุเพื่อการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ให้เหมาะสม และตรงกับความต้องการของผู้เรียน

๒. เพื่อเป็นแนวทางในการ เจริญ - ดค รายการ เพื่อการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ ทั้งด้านรูปแบบของรายการ ปริมาณ เนื้อหา และ ความยาวของรายการวิทยุ

๓. เพื่อทราบปัญหา อุปสรรค และ แนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง รายการให้ดีขึ้น และมีประสิทธิ ภาพยิ่งขึ้น

คำจำกัดความของการวิจัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เพื่อให้การวิจัยสมบูรณ์และมีความหมายมากยิ่งขึ้น อันได้แก่

๑. การศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ คือการศึกษาที่ผู้เรียน เรียน โดยวิธีสื่อสำคัญ ๓ สื่อคือ วิทยุตามตารางที่กำหนด ศึกษาจากเอกสารคู่มือผู้เรียน และทำแบบฝึกปฏิบัติที่กำหนด และมีการพบกลุ่มสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง เพื่อรวมอภิปรายปัญหา ข้อสงสัย และตอบปัญหาต่าง ๆ ในบทเรียนและเนื้อหาที่ได้รับจากรายการวิทยุ นอกจากนั้นยังสามารถสอบถามปัญหาและข้อสงสัยได้จากครูวิทยุของ ศนอ. โดยทางไปรษณีย์ได้อีกด้วย

๒. รายการวิทยุ คือรายการที่ ศนอ. ผลิตเพื่อเสนอเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรของแต่ละวิชา ซึ่งอาจจะผลิตในรูปแบบของรายการต่อไปนี้

- รายการแบบละคร
- รายการแบบสนทนา
- รายการแบบอภิปราย
- รายการแบบบรรยาย
- รายการแบบสัมภาษณ์
- รายการแบบอื่น ๆ

๓. ครูประจำกลุ่ม ได้แก่อาสาสมัครที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่นของกลุ่มผู้เรียน มีหน้าที่ประสานงานระหว่างกลุ่มผู้เรียน กับ ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัด ศูนย์ศึกษา นอกโรงเรียนภาค พบกลุ่มผู้เรียน เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มอภิปรายปัญหาในบทเรียน หรือบทวิทยุ สัปดาห์ละ ๑ วัน ใช้เวลาประมาณ ๓ - ๕ ชั่วโมง เวลาที่พบกันนั้นเป็นเวลาที่คุณครูประจำกลุ่มที่สุก โดยกลุ่มผู้เรียนเป็นคนกำหนดเอง

๔. กลุ่มผู้เรียน หมายถึงนักศึกษาที่รวมกลุ่มกันสมัคร เรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ แต่ละกลุ่มมีสมาชิกตั้งแต่ ๑๕ - ๓๐ คน มีครูประจำกลุ่ม ๆ ละ ๑ คน

๕. คู่มือเรียน หมายถึงเอกสาร คำรา คำต่าง ๆ ที่ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคใต้จัดทำและส่งไปให้โรงเรียนศึกษาประกอบบทวิทยุที่รับฟัง และศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคใต้จะจัดส่งให้โรงเรียนเป็นประจำจนกว่าจะจบหลักสูตร และส่งไปทบทวนการรับฟังรายการวิทยุของบทนั้น ๆ

๖. บทวิทยุ หมายถึงบทเรียนที่ทำเป็นรายการวิทยุเพื่อจัดส่งออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง ให้โรงเรียนรับฟังตามตารางเวลาที่กำหนด

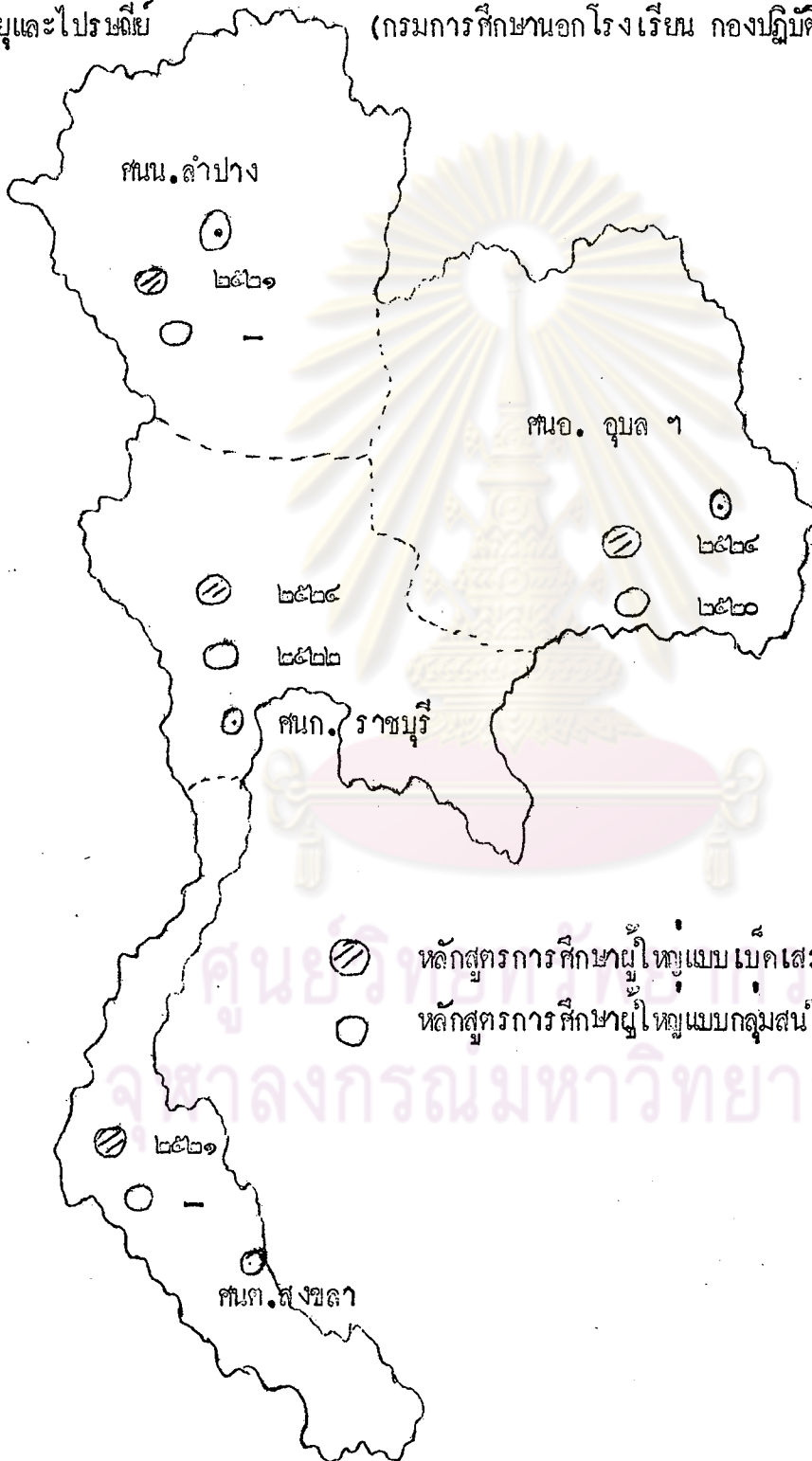
๗. บทเรียน หมายถึงบทเรียนต่าง ๆ ในคู่มือเรียน





ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ประเทศไทย

แสดงที่ตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค และปีที่เริ่มเปิดทำการสอนการศึกษามัธยมศึกษา ใหญ่ ทาง
วิทยุและไปรษณีย์ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน กองปฏิบัติการ ๒๕๒๔)

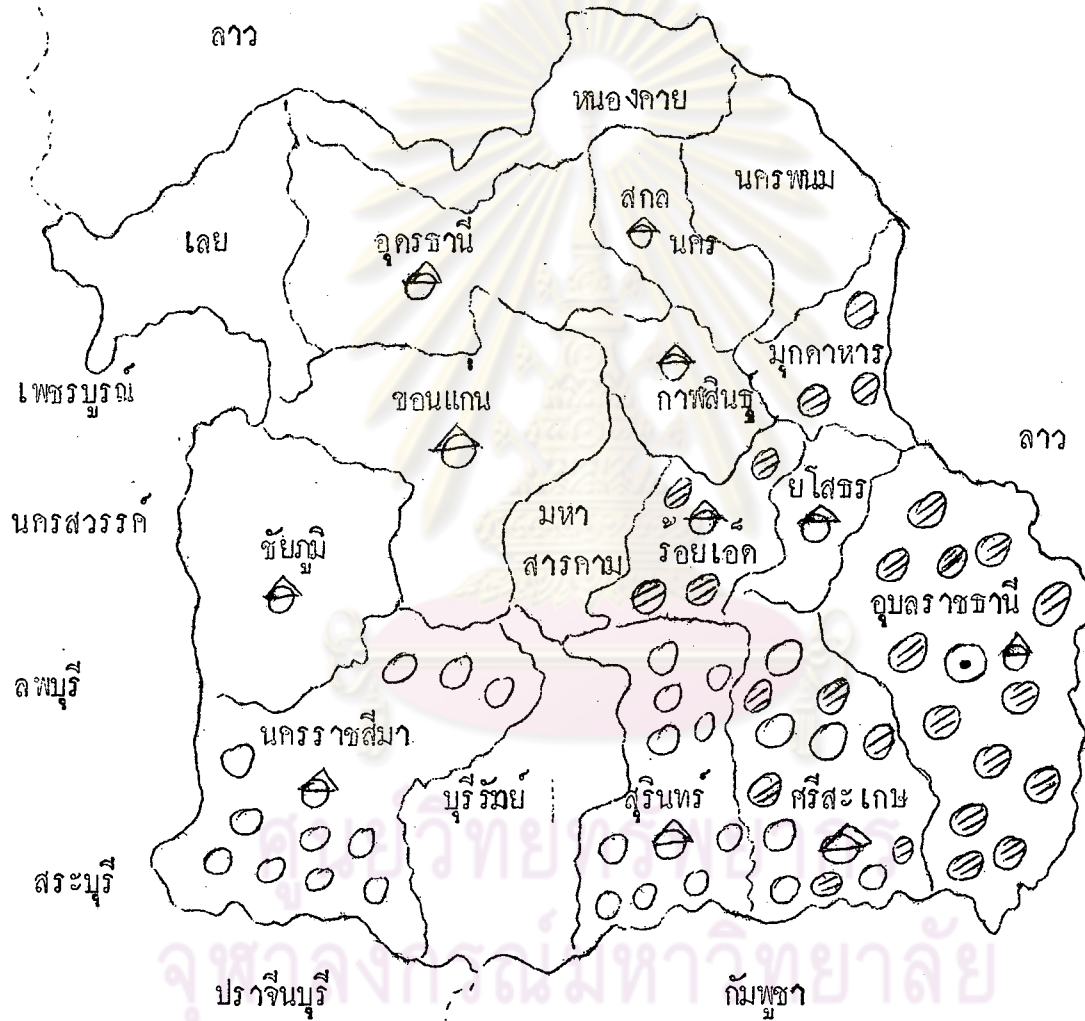


 หลักศูนย์การศึกษามัธยมศึกษา ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จระดับ ๓ - ๕
 หลักศูนย์การศึกษามัธยมศึกษา ใหญ่แบบกลุ่มสนใจ

ศูนย์วิทยุและไปรษณีย์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แสดงเขตที่เปิดทำการสอนการศึกษามัธยมศึกษา ทางวิทยุและไปรษณีย์ปี ๒๕๒๕
(ศูนย์การเรียนนอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒๕๒๕)



- ศูนย์การเรียนนอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ⊖ ศูนย์การเรียนนอกโรงเรียนจังหวัด
- ⊘ เปิดทำการสอนหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษาแบบเบ็ดเสร็จระดับ ๓
- เปิดทำการสอนหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษาแบบกลุ่มสนใจ